FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT PHILIPPE LÉGER

fremsat den 25. april 2002 [1]

1. I denne sag har Verwaltungsgericht Karlsruhe (Tyskland) forelagt Domstolen fem spørgsmål vedrørende fortolkningen og virkningerne af artikel 6 og 7 i afgørelse nr. 1/80, som det associeringsråd, der er oprettet ved associeringsaftalen [2] mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet [3], traf den 19. september 1980 om udvikling af associeringen.

I — Relevante fællesskabsregler

3. I henhold til aftalens artikel 12 har de kontraherende parter besluttet gradvis indbyrdes at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed og med henblik herpå at lade sig inspirere af EF-traktatens artikel 48 og 49 (efter ændring nu artikel 39 EF og 40 EF) samt EF-traktatens artikel 50 (nu artikel 41 EF).

2. Verwaltungsgericht Karlsruhe spørger nærmere bestemt, hvorvidt og i hvilket omfang en tyrkisk statsborger i den specifikke situation, som sagsøgeren i hovedsagen befinder sig i, kan nyde godt af de rettigheder, som artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 giver tyrkiske arbejdstagere, eller som artikel 7 i førnævnte afgørelse giver børn af tyrkiske arbejdstagere.

4. I artikel 36 i tillægsprotokollen til aftalen [4] bestemmes, at arbejdskraftens frie bevægelighed mellem Fællesskabets medlemsstater og Tyrkiet vil blive gradvis gennemført mellem afslutningen af det tolvte og det toogtyvende år efter aftalens ikrafttrædelse [5] i overensstemmelse med principperne i aftalens artikel 12, og at associeringsrådet træffer beslutning om de nødvendige retningslinjer med henblik herpå.

1 — Originalsprog: fransk.

2 — Herefter »afgørelse nr. 1/80«. Afgørelse nr. 1/80, der trådte i kraft den 1.7.1980, er ikke blevet offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Den kan findes i en udgave fra Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer: CEE-TR 132/80.

3 — Aftale undertegnet den 12.9.1963 i Ankara af Republikken Tyrkiet på den ene side og af EØF's medlemsstater og Fællesskabet på den anden side og indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23.12.1963 (*Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541, herefter »aftalen«).

4 — Tillægsprotokol undertegnet den 23.11.1970 i Bruxelles med henblik på at fastlægge betingelserne, de nærmere forhold og tidsplanen for gennemførelse af associeringens overgangsfase og indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2760/72 af 19.12.1972 (*Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 581).

5 — Aftalen trådte i medfør af artikel 32 i kraft den 1.12.1964.

5. Afgørelse nr. 1/80, der blev vedtaget i medfør af denne tillægsprotokol, har til formål på det sociale område at forbedre den ordning, som anvendes på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, i forhold til den ordning, der blev indført ved associeringsrådets afgørelse nr. 2/76 af 20. december 1976[6].

6. Afgørelse nr. 1/80 giver tyrkiske statsborgere i deres egenskab af arbejdstagere samt i deres egenskab af familiemedlemmer til en sådan arbejdstager rettigheder med hensyn til adgang til beskæftigelse i værtslandet, der gradvis udvides og automatisk indebærer opholdsret i det pågældende land[7].

7. I artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 opstilles de betingelser, som tyrkiske statsborgere skal opfylde for at kunne opnå disse rettigheder i egenskab af arbejdstager. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»Med forbehold af artikel 7 vedrørende familiemedlemmers fri adgang til beskæftigelse har tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en bestemt medlemsstat:

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i et år, ret til fornyelse af deres arbejdstilladelser i denne medlemsstat hos samme arbejdsgiver, såfremt der er beskæftigelse

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i tre år, ret til i denne medlemsstat med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har, at modtage tilbud om anden beskæftigelse hos en arbejdsgiver efter eget valg, såfremt dette tilbud er afgivet under normale vilkår og er registreret ved den pågældende medlemsstats arbejdsmarkedsmyndigheder

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i fire år i den pågældende medlemsstat fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg.«

8. I artikel 7 i afgørelse nr. 1/80, der omhandler tyrkiske arbejdstageres familiemedlemmer, fastsættes i stk. 2, at »[t]yrkiske arbejdstageres børn, der har gennemført en erhvervsuddannelse i værtslandet, kan uafhængigt af varigheden af deres ophold i medlemsstaten modtage ethvert

6 — Tredje betragtning til afgørelse nr. 1/80, herefter »afgørelse nr. 2/76«.

7 — Kapitel II, »Bestemmelser på det sociale område«, afsnit 1, »Beskæftigelsesforhold og arbejdskraftens frie bevægelighed«.

tilbud om beskæftigelse i den pågældende medlemsstat, forudsat at en af forældrene har været lovligt beskæftiget i denne stat i mindst tre år«.

II — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

9. B. Kurz, sagsøgeren i hovedsagen, er født i Tyskland i 1977. Han er uægteskabeligt barn af en vandrende tyrkisk arbejdstager, Yüce, som var lovligt beskæftiget i denne medlemsstat fra 1969 til 1983.

10. Fra 1978 til 1984 var han plejebarn hos ægtefællerne Kurz, en tysk værtsfamilie. I 1984 fulgte han sin far, som vendte tilbage til sit oprindelsesland, Tyrkiet, inden for rammerne af et hjælpeprogram for hjemvenden.

11. I 1992 blev Kurz meddelt tilladelse til at vende tilbage til Tyskland for at påbegynde en erhvervsuddannelse dér. Denne betingelse blev anført på hans indrejsevisum og hans tidsbegrænsede opholdstilladelse. Kurz' opholdstilladelse blev senest forlænget indtil den 15. juli 1997.

12. Kurz gennemførte en uddannelse som gas- og vandinstallatør. Vilkårene for denne uddannelse blev fastsat i en kontrakt af 16. november 1992. Uddannelsesforløbet fandt sted fra den 1. oktober 1992 til den 5. maj 1997 og omfattede teoretisk undervisning på en teknisk skole og en læreplads i virksomheden Herbert Schulz GmbH. Kurz modtog fra denne virksomhed et månedligt vederlag på 780 DEM det første år og derefter 840, 940 og 1030 DEM de følgende år.

13. I februar 1997 bestod Kurz den praktiske del af lærlingeuddannelsen. Han afbrød sin uddannelse den 6. maj samme år uden at have bestået den teoretiske del af sin eksamen.

14. I juli 1997 ansøgte Kurz om varig opholdstilladelse i Tyskland.

15. I maj 1998 blev han adopteret af ægtefællerne Kurz, som han havde boet hos siden 1992. I henhold til gældende national ret får han ved adoptionen sine adoptivforældres efternavn. Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at adoptionen også ophæver familieforholdet til hans biologiske familie. Ifølge Verwaltungsgericht Karlsruhe giver adoptionen imidlertid hverken ret til tysk statsborgerskab eller til varig opholdstilladelse i Tyskland [8].

8 — Jf. forelæggelseskendelsen, s. 11 og 21.

16. Ved afgørelse af 18. august 1998 afslog de kompetente nationale myndigheder Kurz' ansøgning om opholdstilladelse og pålagde ham at udrejse af Tyskland. Han blev udvist i januar 1999.

17. Sagsøgerens klage over afgørelsen af 18. august 1998 blev afvist af Regierungspräsidium Karlsruhe ved afgørelse af 16. juni 1999 med følgende begrundelse:

— Under sin erhvervsuddannelse havde Kurz ikke tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, og under hans uddannelse var hans situation kun midlertidig, fordi hans opholdstilladelse var begrænset med hensyn til både varighed og formål,

— Kurz opfylder heller ikke betingelserne i artikel 7, stk. 2, i denne afgørelse af tre nedenfor anførte grunde:

— efter at han er blevet adopteret af tyske statsborgere, er han ikke længere barn af en tyrkisk arbejdstager

— hans biologiske far var endeligt udrejst fra Tyskland på det tidspunkt, hvor sagsøgeren påbegyndte sin erhvervsuddannelse dér

— han har ikke afsluttet hele sin uddannelse i værtsmedlemsstaten, da han ikke har bestået uddannelsens teoretiske del.

18. Kurz har anlagt sag ved Verwaltungsgericht Karlsruhe til prøvelse af denne afgørelse.

III — De præjudicielle spørgsmål

19. Da Verwaltungsgericht Karlsruhe fandt, at en fortolkning af ovennævnte bestemmelser i afgørelse nr. 1/80 var påkrævet, for at retten kunne træffe afgørelse, forelagde den Domstolen følgende spørgsmål:

»1) Opfylder en tyrkisk statsborger, der med de kompetente udlændingemyndigheders tilladelse er indrejst på et visum fra et generalkonsulat med påtegning »kun gyldigt til uddannelse«, og som i tiden derefter inden for

rammerne af uddannelsen hos en bestemt arbejdsgiver havde en formålsbetinget, tidsbegrænset opholdstilladelse, betingelserne i artikel 6, stk. 1, andet eller tredje led, i afgørelse [nr. 1/80], når han i perioden 1. oktober 1992 — 5. maj 1997 var i det tilsvarende uddannelsesforløb og modtog et månedligt uddannelsesvederlag herfor?

2) Opfylder en tyrkisk statsborger, der er biologisk afkom af en tyrkisk tidligere arbejdstager i værtslandet, betingelserne i artikel 7, stk. 2, i afgørelse [nr. 1/80], når han som voksen blev adopteret af tyske statsborgere på de betingelser, der gælder for adoption af mindreårige, og familieforholdet til hans biologiske forældre dermed er blevet ophævet? Er det for så vidt tilstrækkeligt, at han var barn af tyrkiske arbejdstagere på tidspunktet for forældrenes lovlige beskæftigelse og tidspunktet for påbegyndelsen af uddannelsen?

3) Opfylder en tyrkisk statsborger betingelserne i artikel 7, stk. 2, i afgørelse [nr. 1/80], når han otte år efter, at han udrejste sammen med sine forældre, der dengang udrejste endeligt fra værtslandet, på ny indrejser (uden forældre) for at påbegynde en uddannelse?

4) Opfylder en tyrkisk statsborger betingelserne i artikel 7, stk. 2, i afgørelse [nr. 1/80], når han aflægger den afsluttende eksamen i hjemstaten for den dér tilrejste eksamenskommission og ikke aflægger den i værtslandet?

5) Er det i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 6 eller artikel 7, stk. 2, i afgørelse [nr. 1/80], at der som følge af en udvisning skal nægtes opholdstilladelse i medfør af udelukkelsesbestemmelsen i § 8, stk. 2, i Ausländergesetz (den tyske udlændingelov), indtil udvisningens virkninger efter ansøgning bliver tidsmæssigt begrænset?«

IV — Indledende bemærkninger

20. Det fremgår af præmisserne i forelæggelseskendelsen, at den nationale ret mener, at afgørelsen, hvormed Kurz' ansøgning om opholdstilladelse blev afslået, er i overensstemmelse med tysk ret. Retten er imidlertid i tvivl om, hvorvidt Kurz ikke er berettiget til en mere gunstig løsning i henhold til artikel 6 og 7 i afgørelse nr. 1/80.

21. Jeg skal bemærke, at i henhold til fast retspraksis har både artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 direkte virkning i Fællesskabets medlemsstater[9], således at statsborgere, som opfylder betingelserne i disse bestemmelser, direkte kan gøre de rettigheder gældende, som disse bestemmelser giver dem.

22. Jeg skal først undersøge, om Kurz opfylder betingelserne i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 for at kunne betragtes som tyrkisk arbejdstager i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i denne bestemmelse.

V — Fortolkningen af artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80

23. Med sit første spørgsmål ønsker den nationale ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at en tyrkisk arbejdstager, som er blevet meddelt tilladelse til at rejse ind på en medlemsstats område og derefter til at opholde sig dér med henblik på at påbegynde en erhvervsuddannelse, og som inden for rammerne af denne uddannelse i mere end fire år mod vederlag har arbejdet for den samme arbejdsgiver, opfylder betingelserne i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80.

24. For at kunne besvare dette spørgsmål må det undersøges, om de tre betingelser, der opstilles i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, er opfyldt, dvs. om sagsøgeren i hovedsagen kan betragtes som arbejdstager, om han har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked, og om han har udøvet lovlig beskæftigelse.

A — *Egenskab af arbejdstager*

25. Spørgsmålet i denne sag er, om en person, der som Kurz står i lære, kan betragtes som arbejdstager.

26. I henhold til fast retspraksis følger det af ordlyden af aftalens artikel 12 og af ovennævnte tillægsprotokols artikel 36 samt af formålet med afgørelse nr. 1/80, at principperne i traktatens artikel 48 til 50 i videst muligt omfang skal overføres på

9 — Jf. for så vidt angår artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, dom af 20.9.1990, sag C-192/89, Sevince, Sml. I, s. 3461, præmis 26, og for så vidt angår artikel 7, stk. 2, i samme afgørelse, dom af 5.10.1994, sag C-355/93, Eroglu, Sml. I, s. 5113, præmis 17.

tyrkiske arbejdstagere, der har opnået de i afgørelse nr. 1/80 anførte rettigheder [10].

27. I dom af 26. november 1998, Birden [11], gennemgik Domstolen for første gang specifikt og særskilt begrebet arbejdstager i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80. Den påpegede, at med henblik på fastlæggelsen af rækkevidden af dette begreb skal der henvises til fortolkningen af begrebet arbejdstager i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i traktatens artikel 48 [12].

28. Dette begreb er blevet behandlet i adskillige domme.

29. Stillet over for forskellene i de nationale lovgivninger på dette område har Domstolen siden 1964 [13] til stadighed fastslået, at eftersom arbejdstagernes frie bevægelighed er et af Fællesskabets grundlæggende principper, må begrebet arbejdstager i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i traktatens artikel 48, tillægges fælles-

skabsretlig betydning og kan ikke fortolkes restriktivt. Det må defineres på grundlag af objektive kriterier, som karakteriserer rettigheder og pligter i arbejdsforholdet [14].

30. Domstolen har præciseret denne definition i sager vedrørende aktiviteter, der som i denne sag var blevet udøvet som led i erhvervsuddannelse. Det gælder bl.a. i dom af 3. juli 1986, Lawrie-Blum [15], af 21. juni 1988, Brown [16] og af 21. november 1991, Le Manoir [17]. Domstolen var blevet anmodet om at fastslå, om en medlemsstats statsborgere, der som led i en erhvervsuddannelse havde udøvet lønnet beskæftigelse i en anden medlemsstat, kunne betragtes som arbejdstagere i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i traktatens artikel 48 [18].

31. Det fremgår af Domstolens faste praksis, at det væsentligste kendetegn ved arbejdsforholdet er, at en person i en vis

10 — Dom af 6.6.1995, sag C-434/93, Bozkurt, Sml. I, s. 1475, præmis 20, af 23.1.1997, sag C-171/95, Tetik, Sml. I, s. 329, præmis 20 og 28, samt domme af 30.9.1997, sag C-36/96, Günaydin, Sml. I, s. 5143, præmis 21, og sag C-98/96, Ertanir, Sml. I, s. 5179, præmis 21.

11 — Sag C-1/97, Sml. I, s. 7747.

12 — Samme dom, præmis 24.

13 — Dom af 19.3.64, sag 75/63, Unger, Sml. 1954-1964, s. 471, org.ref.: Rec. s. 347, 362 og 363.

14 — Jf. med hensyn til en nylig anvendelse dom af 13.4.2000, sag C-176/96, Lehtonen og Castors Braine, Sml. I, s. 2681, præmis 45.

15 — Sag 66/85, Sml. s. 2121.

16 — Sag 197/86, Sml. s. 3205.

17 — Sag C-27/91, Sml. I, s. 5531.

18 — Lawrie-Blum-dommen vedrørte en lærerkandidat, der under vejledning og opsyn af de offentlige skolemyndigheder havde gennemgået et lønnet praktikophold som indledning til lærergerningen, hvorunder hun underviste i op til elleve timer om ugen. Brown-dommen drejede sig om en studerende, der i en virksomhed havde haft ca. otte måneders lønnet beskæftigelse, der blev betegnet som »erhvervspraktik før universitetsstudium«. Le Manoir-dommen vedrørte en studerende fra en teknisk skole, der havde gennemført et seks måneders lønnet praktikophold i hotelbranchen.

periode præsterer ydelser mod vederlag for en anden og efter dennes anvisninger [19].

32. Domstolen har konsekvent forkastet indsigelser baseret på praktikantens lavere produktivitet eller lavere antal arbejdstimer, den retlige karakter af den kontrakt, som var indgået med arbejdsgiveren, eller oprindelsen af de midler, som gjorde det muligt at aflønne den pågældende. Den har flere gange påpeget, at enhver, der udøver faktisk og reel beskæftigelse, skal betragtes som arbejdstager, hvorved der skal ses bort fra en beskæftigelse af så ringe omfang, at den fremtræder som et rent marginalt supplement [20].

33. I dom af 26. februar 1992, Bernini [21], tilføjede Domstolen, at praktik som led i en faglig uddannelse især skal udvikle faglige færdigheder, hvorfor den nationale ret ved bedømmelsen af, om det pågældende arbejde har karakter af faktisk og reel beskæftigelse, bl.a. også kan undersøge, om den pågældende har arbejdet et tilstrækkeligt antal timer til at blive fortrolig med arbejdet.

34. Heraf følger, at enhver person, der som led i en uddannelse, uanset dennes retlige rammer, udøver faktisk og reel beskæftigelse for en arbejdsgiver og efter dennes anvisninger, og som modtager løn, der kan betragtes som modydelse for dette arbejde, skal betragtes som arbejdstager efter betydningen i traktatens artikel 48.

35. Med udgangspunkt i ovenfor anførte principper skal det undersøges, om Kurz kan betragtes som arbejdstager.

36. Det fremgår af den nationale rets konstatering af de faktiske omstændigheder og af sagens akter, at Kurz fra den 1. oktober 1992 til den 5. maj 1997 udøvede faktisk og reel beskæftigelse for en anden person og efter dennes anvisninger. Det står også fast, at Kurz som modydelse for sit arbejde modtog et månedligt vederlag, der udgjorde 780 DEM det første år og 1 030 DEM det fjerde år [22].

37. I henhold til Domstolens stillingtagen i Birden-dommen skal Kurz således betragtes som arbejdstager i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80.

19 — Lawrie-Blum-dommen, præmis 16 og 17, Brown-dommen, præmis 21, og Le Manoir-dommen, præmis 7.

20 — Lawrie-Blum-dommen, præmis 18 til 21, Brown-dommen, præmis 22, og Le Manoir-dommen, præmis 8. Jf. også dom af 31.5.1989, sag 344/87, Bettray, Sml. s. 1621, præmis 16, og af 26.2.1992, sag C-357/89, Raulin, Sml. I, s. 1027, præmis 10.

21 — Sag C-3/90, Sml. I, s. 1071, præmis 16.

22 — Jf. punkt 12 i nærværende forslag til afgørelse.

38. Jeg skal nu undersøge, i hvilket omfang Kurz kan betragtes som havende tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i værtsmedlemsstaten.

B — *Tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat*

39. To betingelser skal være opfyldt, for at en arbejdstager kan betragtes som havende tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat. I henhold til fast retspraksis [23] forudsætter dette begreb først og fremmest, at arbejdsforholdet i retlig henseende kan stedfæstes på en medlemsstats område eller har en tilstrækkelig snæver tilknytning hertil.

40. I denne sag er denne betingelse klart opfyldt. Kurz er nemlig blevet ansat og har gennemført sin læretid i Tyskland, og han har været omfattet af den gældende nationale arbejds- og sociallovgivning [24].

41. Den pågældende skal endvidere tilhøre værtsmedlemsstatens »lovlige arbejdsmarked«.

42. Som Domstolen fastslog i Birden-dommen, skal dette begreb forstås som henvisende til »samtlige arbejdstagere, der overholder den pågældende medlemsstats love og administrative bestemmelser, og således har ret til at udøve beskæftigelse på dens område« [25].

43. I modsætning til Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mener jeg ikke, at denne fortolkning af begrebet tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat udelukkende gælder for omstændighederne i Birden-sagen [26] og kun tager sigte på at forhindre, at offentligt finansieret beskæftigelse udelukkes fra dette begrebs anvendelsesområde.

44. For det første er denne meget restriktive fortolkning af Birden-dommen, som Kommissionen anlægger, i strid med dommens præmisser.

23 — Bozkurt-dommen, præmis 22 og 23, Günaydin-dommen, præmis 29, og Ertanir-dommen, præmis 39.

24 — Hvilket Land Baden-Württemberg også angiver i sit indlæg (s. 5 i den franske version).

25 — Præmis 51.

26 — I den pågældende sag skulle Domstolen tage stilling til, om en tyrkisk arbejdstager, der var beskæftiget under et særligt, offentligt finansieret hjælpeprogram, som gav den pågældende en beskæftigelse, der var omfattet af den sociale sikringsordning, og som havde til formål at forbedre den pågældendes muligheder for at finde andet arbejde, havde tilknytning til medlemsstatens lovlige arbejdsmarked.

45. Domstolen underbyggede således sin fortolkning med en gennemgang af de forskellige sproglige versioner[27]. Den bemærker endvidere, at denne fortolkning bekræftes af målsætningen med afgørelse nr. 1/80, der ifølge tredje betragtning har til formål på det sociale område at forbedre den ordning, som anvendes på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, i forhold til den ordning, der blev indført ved afgørelse nr. 2/76. Den fastslog, at bestemmelserne i kapitel II, afsnit 1, i afgørelse nr. 1/80, som indeholder artikel 6, således udgør en yderligere etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed på grundlag af traktatens artikel 48-50[28].

46. Den anførte som begrundelse, at under hensyn til dette formål samt den omstændighed, at afgørelse nr. 2/76 kun indeholdt begrebet lovlig beskæftigelse, kan begrebet tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en bestemt medlemsstat, som er indeholdt i afgørelse nr. 1/80, ved siden af begrebet lovlig beskæftigelse, ikke forstås således, at det yderligere begrænser de rettigheder, som arbejdstagerne har i henhold til artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, med den begrundelse, at den fastsætter en supplerende betingelse, som er forskellig fra betingelsen om, at den pågældende skal have udøvet en lovlig beskæftigelse af en bestemt varighed. Det senere indsatte begreb udgør derimod kun en simpel præcisering af det krav af samme art, som allerede er indeholdt i afgørelse nr. 2/76[29].

47. For det andet blev fortolkningen i Birden-dommen udtrykkeligt bekræftet i dom af 10. februar 2000, Nazli[30], som vedrørte en helt anden retlig og faktisk baggrund[31].

48. Endelig er denne fortolkning i overensstemmelse med generaladvokat Fennel-

27 — Jf. Birden-dommen, præmis 47-50.

28 — Samme dom, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis.

29 — Præmis 53. Det lovlighedskriterium, som Domstolen definerer i denne dom, svarer i øvrigt til det kriterium, der findes i en lang række associeringsaftaler mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og tredjelande på den anden side, i henhold til hvilke rettigheder, som følger af arbejdskraftens bevægelighed, er betinget af, at arbejdstagerne er »lovligt beskæftiget« på en medlemsstats område. Jf. for eksempel aftaler indgået med Republikken Ungarn (EFT 1993 L 347, s. 2, artikel 37 og 38), Republikken Polen (EFT 1993 L 348, s. 2, artikel 37), Rumænien (EFT 1994 L 357, s. 2, artikel 38 og 39), Republikken Bulgarien (EFT 1994 L 358, s. 3, artikel 38 og 39), Republikken Slovakiet (EFT 1994 L 359, s. 2, artikel 38 og 39), Republikken Tjekkiet (EFT 1994 L 360, s. 2, artikel 38 og 39), Republikken Letland (EFT 1998 L 26, s. 3, artikel 37 og 38), Republikken Litauen (EFT 1998 L 51, s. 3, artikel 37 og 38), Republikken Estland (EFT 1998 L 68, s. 3, artikel 36 og 37), Republikken Tunesien (EFT 1998 L 97, s. 2, artikel 64 og 66), Republikken Slovenien (EFT 1999 L 51, s. 3, artikel 38 og 39), Kongeriget Marokko (EFT 2000 L 70, s. 2, artikel 64 og 66) og Staten Israel (EFT 2000 L 147, s. 3, artikel 64).

30 — Sag C-340/97, Sml. I, s. 957. I præmis 31 fastslog Domstolen, at det »fremgår af retspraksis, at begrebet »det lovlige arbejdsmarked«, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, skal forstås som henvisende til samtlige arbejdstagere, der overholder den pågældende medlemsstats love og administrative bestemmelser, og således har ret til at udøve beskæftigelse på dens område (Birden-dommen, præmis 51)«.

31 — Domstolen skulle her tage stilling til, om en tyrkisk statsborger, som i over fire år havde haft lovlig beskæftigelse i en medlemsstat, men som var blevet varetægtsfængslet og derefter endeligt idømt en betinget frihedsstraf, fortsat var tilknyttet det lovlige arbejdsmarked under varetægtsfængslingen.

lys forslag til afgørelse i Birden-sagen [32], der ikke udelukkende var baseret på omstændighederne i den aktuelle sag, ligesom generaladvokat Darmon allerede argumenterede for den i Eroglu-sagen [33].

49. I overensstemmelse med Domstolens fortolkning i Birden- og Nazli-dommene skal en lærling, der som Kurz har overholdt værtsmedlemsstatens bestemmelser om indrejse og ophold på medlemsstatens område og om udøvelse af beskæftigelse, betragtes som havende tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i denne medlemsstat.

50. Kommissionen, den tyske regering og Land Baden-Württemberg anfægter denne konklusion med den begrundelse, at en arbejdskontrakt som den, Kurz indgik, er af en særlig karakter, da dens primære formål er at uddanne den pågældende. De mener, at vedkommende i forbindelse med denne type af kontrakt ikke har udøvet faktisk og reel erhvervsmæssig beskæftigelse, og at hans løn ikke er en modydelse for hans arbejde, men en uddannelsesgodtgørelse. De udleder heraf, at en lærling ikke har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked, og henviser til støtte herfor til Günaydin-dommen.

51. I denne sag skulle Domstolen tage stilling til, om en tyrkisk statsborger, som var blevet meddelt tilladelse til midlertidigt at udøve lønnet beskæftigelse med henblik på oplæring og forberedelse til at varetage en stilling i et af arbejdsgiverens datterselskaber i Tyrkiet, havde tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat.

52. Domstolen kendte for ret, at artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at en tyrkisk statsborger, der uafbrudt i mere end tre år lovligt har haft reel, faktisk beskæftigelse i en medlemsstat hos én og samme arbejdsgiver, og hvis arbejdsvilkår objektivt set ikke adskiller sig fra vilkårene for andre ansatte hos samme arbejdsgiver eller inden for den pågældende branche, som udfører tilsvarende eller lignende opgaver, har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked og har lovlig beskæftigelse i bestemmelsens forstand [34].

32 — Generaladvokaten konkluderede bl.a., at »[i] lyset af opbygningen af afgørelse [nr. 1/80] samt af retspraksis, er hovedkriteriet »med tilknytning til det [regulære eller lovlige] arbejdsmarked« efter min opfattelse, at den pågældende arbejdstager har beskæftigelse eller er til rådighed for arbejdsmarkedet, samt at han opfylder de betingelser, der kræves ifølge national lov« (punkt 29).

33 — Generaladvokaten påpegede: »At være tilknyttet det lovlige arbejdsmarked betyder således for det første, at have en uanfægtet opholdsret«, og »Det afgørende er således, at arbejdstagerens situation er »lovlig« i forhold til værtsmedlemsstatens lovgivning« (punkt 38 og 41).

34 — Punkt 1, første punktum, i domskonklusionen. Generaladvokat Elmer foreslog i sit forslag til afgørelse i denne sag, at der måtte sondres mellem beskæftigelse og uddannelse. Han gjorde gældende, at begrebet tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat må omfatte arbejde, hvori der indgår uddannelsesmæssige elementer, men ikke arbejde, der indgår som led i et egentligt uddannelsesforløb. Han anførte som eksempel på sidstnævnte praktikophold i forbindelse med formaliserede uddannelser, »der også og måske hovedsagelig indeholder undervisningsmæssige (teoretiske) elementer uden for den pågældende arbejdsplads« (punkt 22). Han fandt ikke, at den foreliggende sag var egnet til, at Domstolen foretog en nærmere vurdering af, hvordan man skulle behandle de forskellige andre mellemformer, såsom lærlingeuddannelser. Han konkluderede ikke desto mindre, at »[d]et første spørgsmål bør på denne baggrund efter min opfattelse besvares med, at artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at en tyrkisk statsborger, der udøver lønnet beskæftigelse på almindelige vilkår og til almindelig løn hos en arbejdsgiver i en medlemsstat og ikke er undergivet særlige regler for ansættelse som lærling eller lignende, må anses for at have beskæftigelse og tilknytning til arbejdsmarkedet i den pågældende medlemsstat [...]« (punkt 32).

53. I Günaydin-dommen gjorde Domstolen tilknytningen til det lovlige arbejdsmarked betinget af to forhold. Den undersøgte først, om arbejdsforholdet i retlig henseende kunne stedfæstes på en medlemsstats område eller havde en snæver tilknytning hertil[35]. Den fastslog endvidere, at dette arbejdsforhold skal have en række karakteristika, der svarer til dem, der kendetegner begrebet arbejdstager i fællesskabsretten, men i en mere restriktiv betydning. Den anførte således, at det måtte »undersøges, om arbejdstageren er part i et ansættelsesforhold, hvori han for tredjemand, under dennes ledelse, udfører en reel, faktisk erhvervsmæssig beskæftigelse, og hvor han som modydelse herfor modtager løn«[36]. Den tilføjede, at en tyrkisk statsborger, som meddeles tilladelse til indrejse og ophold alene med henblik på at gennemgå en »bestemt erhvervsuddannelse [...] bl.a. i henhold til en lærekontrakt«[37], ikke opfyldte denne betingelse.

54. Domstolen fastslog, at en statsborger, som er ansat efter nationale bestemmelser, der som en undtagelse fra de almindelige regler specielt har til formål at indsluse den pågældende på arbejdsmarkedet, endnu ikke har tilknytning til arbejdsmarkedet, og at den pågældende først ville kunne begynde at erhverve rettigheder i henhold til artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, når han har afsluttet sin uddannelse[38].

35 — Jf. punkt 39 i nærværende forslag til afgørelse.
36 — Günaydin-dommen, præmis 31.
37 — Præmis 32.
38 — Samme dom, præmis 33 og 34.

55. Der er efter min mening to grunde til, at denne restriktive fortolkning af begrebet tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat ikke kan anvendes i denne sag.

56. For det første blev den klart forkastet i Birden- og Nazli-dommene.

57. For det andet mener jeg, at denne fortolkning er i strid med formålet med og opbygningen af afgørelse nr. 1/80, da den resulterer i, at en person, der som Kurz står i lære, udelukkes fra det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat.

58. Førnævnte afgørelse har nemlig til formål at give tyrkiske statsborgere adgang til arbejdsmarkedet i værtsmedlemsstaten[39]. En erhvervsuddannelse, der har til formål at give oplæring i et håndværk, har også til formål at give adgang til arbejdsmarkedet. Det vil derfor efter min mening være paradoksalt at nægte adgang for en tyrkisk arbejdstager, der har udøvet faktisk og reel erhvervsmæssig beskæftigelse i mere end fire år for den samme arbejdsgiver, med den begrundelse, at dette arbejde er blevet udøvet som led i en uddannelse, der netop har til formål at indsluse den pågældende på arbejdsmarkedet.

39 — Jf. generaladvokat Darmons forslag til afgørelse i Eroglu-sagen, punkt 29.

59. Kommissionens argument om, at uddannelsesaftaler som den, sagsøgeren i hovedsagen har indgået, er udviklingspolitisk begrundet, er ikke uforeneligt med denne konklusion. Selv om det i præamblen til aftalen fastsættes, at parterne har besluttet sig for at sikre en vedvarende forbedring af levevilkårene i Tyrkiet, kan en sådan udviklingspolitik nemlig kun gennemføres i overensstemmelse med aftalens øvrige mål og bestemmelser, navnlig artikel 12, i henhold til hvilken parterne har besluttet gradvis indbyrdes at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed.

60. Det fremgår endvidere af opbygningen af artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, at tyrkiske statsborgeres adgang til arbejdsmarkedet i værtsmedlemsstaten skal tillades og gradvis udvides på grundlag af to kriterier, arbejde og tid. Ophavsmændene til denne afgørelse har således vurderet, at lovlig beskæftigelse hos samme arbejdsgiver gør tyrkiske statsborgere tilstrækkeligt integrerede til efter et år at få ret til fornyelse af deres arbejdstilladelse hos samme arbejdsgiver, såfremt der er beskæftigelse, og efter tre år ret til enhver beskæftigelse inden for samme erhverv med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har. Efter fire års lovlig beskæftigelse har tyrkiske arbejdstagere fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg i værtsmedlemsstaten.

61. Jeg udleder heraf, at for ophavsmændene til afgørelse nr. 1/80 er et lovligt udført arbejde i sig selv en særdeles vigtig integrationsfaktor for tyrkiske statsborgere i medlemsstaterne. Endvidere betragtes kontinuiteten i arbejdsforholdet hos den samme arbejdsgiver som et element, der både styrker arbejdstagerens integration og viser hans evne til at integrere sig.

62. På baggrund af disse betragtninger mener jeg, at det ikke er berettiget at sondre mellem det arbejde, der udføres i læretiden, og det arbejde, der udføres af en praktikant eller arbejder. En lærling, der som i denne sag uafbrudt i fire år har udøvet faktisk og reel beskæftigelse hos samme arbejdsgiver og som modydelse herfor har modtaget løn, er efter min mening lige så integreret som en arbejder, der har arbejdet for samme arbejdsgiver i en tilsvarende periode.

63. Endelig skal jeg undersøge, om Kurz har udøvet lovlig beskæftigelse i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80.

C — *Udøvelse af lovlig beskæftigelse*

64. I modsætning til Kommissionen og som påpeget af generaladvokat Fennel-

ly[40] mener jeg, at denne sidste betingelse, om end den i visse tilfælde kan overlappe det ovenfor behandlede begreb, har sit eget indhold[41].

65. I henhold til fast retspraksis skal den tyrkiske statsborgers situation være permanent og ikke kun foreløbig[42], for at begrebet lovlig beskæftigelse kan tages i betragtning, og den pågældende kan erhverve de gradvis indtrædende rettigheder, der henvises til i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80.

66. I denne sag kan Kurz' opholdsret ikke betragtes som foreløbig efter betydningen i den retspraksis, der henvises til i ovennævnte punkt. Der har heller ikke på noget tidspunkt kunnet stilles spørgsmålstegn ved hans situation. Kurz blev nemlig meddelt tilladelse til at indrejse i Tyskland og tage ophold dér for at påbegynde en uddannelse, og han fik med henblik herpå visum for perioden 21. september — 20. december 1992 og derefter en tidsbegrænset opholdstilladelse fra den 3. marts 1993, som blev forlænget til den 15. juli 1997.

67. Det står herved fast, at den pågældende arbejdstager kun havde fået en midlertidig opholdstilladelse i værtsmedlemsstaten, der var begrænset til et bestemt formål, nemlig at gennemføre en uddannelse.

68. For så vidt angår det forhold, at den pågældendes opholdstilladelse var af midlertidig karakter, fremgår det af retspraksis, at de rettigheder, der ved artikel 6, stk. 1, er tillagt tyrkiske arbejdstagere, skal respekteres uden hensyn til et eventuelt administrativt dokument fra værtsmedlemsstatens myndigheder, som f.eks. en arbejds- eller opholdstilladelse[43]. Domstolen fastslog, at medlemsstaterne ville have mulighed for uretmæssigt at fratage vandrende tyrkiske arbejdstagere, der var blevet meddelt tilladelse til at indrejse på deres område, og

40 — Jf. punkt 24 i forslag til afgørelse i Birden-sagen.

41 — I dom af 5.6.1997, sag C-285/95, Kol, Sml. I, s. 3069, præmis 27, fastslog Domstolen, at beskæftigelsesperioder, som en tyrkisk statsborger har tilbagelagt under dække af en opholdstilladelse, som han alene havde opnået som følge af en svigagtig adfærd, som han er blevet dømt for, ikke vedrører en permanent situation og derfor kun kan anses for foreløbig, idet den pågældende ikke i de pågældende perioder havde opholdsret i henhold til loven. Jeg mener heller ikke, at den pågældende i dette tilfælde kan påberåbe sig tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat.

42 — I Sevince-dommen (præmis 31) vurderede Domstolen, at en tyrkisk arbejdstagers situation på arbejdsmarkedet i en medlemsstat ikke var permanent, men kun foreløbig i den periode, hvor han havde fået udsættelse med gennemførelse af en afgørelse, hvorved han nægtes opholdsret, og som var genstand for en af ham anlagt sag, og midlertidigt — inden der blev truffet endelig afgørelse i sagen — blev meddelt tilladelse til at opholde sig i den pågældende medlemsstat og dér udøve beskæftigelse. Tilsvarende fastslog Domstolen i dom af 16.12.1992, sag C-237/91, Kus, Sml. I, s. 6781, præmis 13, at en arbejdstager heller ikke opfylder denne stabilitetsbetingelse, når han alene har fået tildelt opholdsret i henhold til nationale bestemmelser, der giver ret til ophold i værtslandet, mens ansøgningen om opholdstilladelse behandles, med den begrundelse, at den pågældende alene var blevet meddelt ret til midlertidigt at opholde sig og arbejde i vedkommende stat, indtil der forelå en endelig afgørelse med hensyn til opholdsretten.

43 — Günaydin-dommen, præmis 49, og Birden-dommen, præmis 65 og den deri nævnte retspraksis.

som dér uafbrudt havde haft lovlig erhvervsbeskæftigelse i mere end tre år, de rettigheder, de umiddelbart har et retskrav på i medfør af artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, såfremt det antoges, at en medlemsstat blot ved at fastsætte visse vilkår eller begrænsninger for en tyrkisk statsborgers opholds- eller arbejdstilladelse kunne udvirke, at hans lovlige beskæftigelse i denne stat mistede sin karakter af lovlighed [44].

69. Hvad angår det forhold, at sagsøgeren kun var blevet meddelt opholdstilladelse til at gennemføre en uddannelse, fremgår det af fast retspraksis, at ifølge artikel 6, stk. 1, er de rettigheder, bestemmelsen tillægger tyrkiske arbejdstagere, ikke underkastet betingelser vedrørende baggrunden for, at de oprindeligt har fået meddelt indrejse-, arbejds- og opholdstilladelse [45].

70. En tyrkisk arbejdstager som Kurz skal derfor anses for at have udøvet lovlig beskæftigelse i værtsmedlemsstaten i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80.

71. På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen besvarer det første spørgsmål med, at artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at en tyrkisk arbejdstager, som er indrejst i en medlemsstat på et visum med påtegning »kun gyldigt til uddannelse«, som derefter inden for rammerne af uddannelsen hos en bestemt arbejdsgiver havde en formålsbetinget, tidsbegrænset opholdstilladelse, og som inden for rammerne heraf i en uafbrudt periode på over fire år lovligt har udøvet faktisk og reel beskæftigelse hos denne arbejdsgiver og som modydelse herfor har modtaget løn, er en arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i denne medlemsstat, og som har udøvet lovlig beskæftigelse i den omhandlede bestemmelses forstand.

VI — Spørgsmålene vedrørende artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80

72. Artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 vil ikke kunne give Kurz flere rettigheder end artikel 6, stk. 1, tredje led, i førnævnte afgørelse. I betragtning af den besvarelse, som jeg har foreslået i punkt 71 i nærværende forslag til afgørelse, er spørgsmålene vedrørende artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 irrelevante for tvisten i hovedsagen. Jeg mener derfor ikke, at der er grund til at besvare dem.

44 — Günaydin-dommen, præmis 50, og Birden-dommen, præmis 64.

45 — Kus-dommen, præmis 22 og 23, Günaydin-dommen, præmis 52 og 53, og Birden-dommen, præmis 43 og 65.

VII — Det femte spørgsmål

73. I forelæggelseskendelsen gør Verwaltungsgericht Karlsruhe gældende, at hvis Kurz har et krav i henhold til artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, er det i strid med § 8, stk. 2, i Ausländergesetz, at han meddeles opholdstilladelse, når hans udvisning ikke er tidsbegrænset. § 8, stk. 2, i Ausländergesetz har nemlig følgende ordlyd:

»En udlænding, der er udvist eller udsendt, kan ikke genindrejse i Tyskland og opholde sig dér. Han kan heller ikke opnå opholdstilladelse, selv om han [i øvrigt] opfylder lovens betingelser for at opnå et sådant krav. De i første og andet punktum nævnte følger kan i almindelighed efter ansøgning gøres tidsbegrænsede. Fristen løber fra udrejsen.«

74. Med sit sidste spørgsmål ønsker den nationale ret oplyst, om artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 er til hinder for, at en national bestemmelse som den i § 8, stk. 2, i Ausländergesetz indeholdte kan finde anvendelse.

75. Jeg er af den faste overbevisning, at dette spørgsmål i betragtning af omstændighederne i denne sag må besvares bekræftende.

76. Afgørelse nr. 1/80 indskrænker ikke medlemsstaternes kompetence til at opstille regler for tyrkiske statsborgeres indrejse på deres område.

77. Ikke desto mindre har Domstolen flere gange fastslået, at selv om bestemmelserne i afgørelse nr. 1/80 kun vedrører tyrkiske statsborgeres situation med hensyn til beskæftigelse og ikke med hensyn til opholdstilladelse, er disse to aspekter af de pågældende statsborgeres personlige situation meget nært forbundne. Domstolen har heraf udledt, at eftersom de pågældende bestemmelser giver disse statsborgere en vis ret til adgang til arbejdsmarkedet og til beskæftigelse, indebærer de uundgåeligt, at arbejdstageren i det mindste har opholdsret, da de rettigheder, som bestemmelserne giver, ellers ville være helt illusoriske [46].

78. Domstolen har derfor fastslået, at medlemsstaterne ikke har beføjelse til ensi-

46 — Günaydin-dommen, præmis 26, og Birden-dommen, præmis 27.

digt at vedtage foranstaltninger vedrørende tyrkiske statsborgeres opholdsret, som kan afskære disse fra rettigheder, de har erhvervet i henhold til fællesskabsreglerne [47].

79. Jeg mener, at denne retspraksis må overføres til denne sag. Hvis man tillader medlemsstaterne at fastsætte vilkår eller begrænsninger for meddelelse af opholdstilladelse til en tyrkisk statsborger, der i strid med de rettigheder, som artikel 6, stk. 1, i afgørelsen nr. 1/80 giver ham, er blevet udvist, resulterer dette ganske enkelt i, at den i denne artikel fastsatte ret til adgang til arbejdsmarkedet og til beskæftigelse gøres virkningsløs.

80. Hertil kommer, at selv om bestemmelserne vedrørende beskæftigelse og arbejdskraftens frie bevægelighed i henhold til artikel 14, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 finder anvendelse med forbehold af begrænsninger begrundet i hensynet til den offentlige orden, sikkerhed og sundhed, fastslog Domstolen i præmis 61 i Nazli-dommen, at en tyrkisk statsborger kun kan fratages de rettigheder, som han udleder direkte af afgørelse nr. 1/80, hvis foranstaltningen er begrundet i, at den pågældendes personlige adfærd indebærer en konkret risiko for nye alvorlige forstyrrelser af den offentlige orden. Dette er imidlertid på ingen måde tilfældet i denne sag.

81. Det fremgår ligeledes af retspraksis, at enhver national ret har pligt til at anvende fællesskabsretten fuldt ud og til at beskytte de rettigheder, som fællesskabsretten tillægger private, idet den skal undlade at anvende enhver modstridende bestemmelse i national lov [48].

82. Jeg foreslår derfor, at det femte præjudicielle spørgsmål besvares med, at når en tyrkisk statsborger er blevet udvist i strid med de rettigheder, som artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 giver ham, er denne bestemmelse til hinder for, at der anvendes nationale bestemmelser, hvorefter opholdstilladelse skal afslås, såfremt udvisningens virkninger efter ansøgning ikke er blevet gjort tidsmæssigt begrænsede.

47 — Günaydin-dommen, præmis 37, og Birden-dommen, præmis 37. Jf. også Nazli-dommen, præmis 30, og dom af 22.6.2000, sag C-65/98, Eyüp, Sml. I, s. 4747, præmis 41.

48 — Jf. i analogi hermed dom af 9.3.1978, sag 106/77, Simmenthal, Sml. s. 629, præmis 21.

Forslag til afgørelse

Sammenfattende foreslår jeg, at Domstolen besvarer de af Verwaltungsgericht Karlsruhe stillede spørgsmål på følgende måde:

»1) Artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen, truffet af det associeringsråd, der er oprettet ved associeringsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, skal fortolkes således, at en tyrkisk arbejdstager, som er indrejst i en medlemsstat på et visum med påtegning »kun gyldigt til uddannelse«, som derefter inden for rammerne af uddannelsen hos en bestemt arbejdsgiver havde en formålsbetinget, tidsbegrænset opholdstilladelse, og som inden for rammerne heraf i en uafbrudt periode på over fire år lovligt har udøvet faktisk og reel beskæftigelse hos denne arbejdsgiver og som modydelse herfor har modtaget løn, er en arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i denne medlemsstat, og som har udøvet lovlig beskæftigelse i den omhandlede bestemmelses forstand.

2) Når en tyrkisk statsborger er blevet udvist i strid med de rettigheder, som artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 giver ham, er denne bestemmelse til hinder for, at der anvendes nationale bestemmelser, hvorefter opholdstilladelse skal afslås, såfremt udvisningens virkninger efter ansøgning ikke er blevet gjort tidsmæssigt begrænsede.«